

bioètica & debat

TRIBUNA OBERTA DE L'INSTITUT BORJA DE BIOÈTICA - N 2

El perquè dels Comitès Nacionals d'Ètica

La ciència, avui dia, agafa a l'home per sorpresa. El progrés de la investigació ha commocionat les condicions i el contingut de les decisions mèdiques.

S'han produït, en termes de Jean Bernard, dues grans revolucions: una biològica, i una terapèutica, que

han permès l'home adquirir un cert domini de la procreació, de l'herència i del cervell. Aquest domini sobre l'home incideix sobre la persona humana, subjecte de dret i de raó, apta per la seva autonomia i per una relació de transcendència.

La societat s'interroga, creix l'interès i la inquietud pel desenvolupament de la investigació mèdica.

La Bioètica vol donar resposta als problemes que plantegen les noves tecnologies i procura anticipar-se a les seves conseqüències, de manera que la llibertat no faci perdre aquest món conquerit per la tècnica.

de Nüremberg (1947) i més explícitament la Declaració de Helsinki (1964), revisada a Tòquio (1975), ja fa referència explícita a aquests Comitès quan afirma que: "Els Comitès Nacionals són responsables de supervisar i aconsellar els comitès d'ètica protectors d'una deontologia mèdica i, a través d'ella, de l'autoritat moral dels metges." Però també: "A ser testimoni d'una ètica universal, és a dir, d'una visió generalment acceptada de la dignitat de la vida humana i dels límits infranquejables si no es vol violar aquesta dignitat".

Anys 70, primers Comitès

Als anys setanta, es comencen a constituir Comitès Nacionals a diferents països, uns amb caràcter temporal, els anomenats "comitès *ad-hoc*" pel tractament de situacions concretes, i altres amb caràcter permanent. En una taula de dades (pàgs. 6 i 7), recollim la informació d'aquests Comitès als països de la Unió Europea si bé s'inclou un Comitè de caràcter supranacional, el del Consell d'Europa, per la seva vinculació amb els països de la Unió Europea. Hem exclòs pel seu caràcter ultraeuropeu el Comitè de Bioètica de la UNESCO, creat l'any 1993. (passa a pàg. 5)

sumari

El perquè dels Comitès Nacionals d'Ètica	1 i 5
Editorial	2
Per què la Bioètica	3 i 4
Taula: Comitès Nacionals de Bioètica a Europa	6 i 7
Més enllà de la notícia	8
Tempesta d'idees	9
Entrevista	10 i 11
Agenda	12

Diàleg Interdisciplinar

Per a poder establir els principis que han de regir les normes a seguir, i fer que l'ètica no sigui pura abstracció sinó que sigui una realitat pragmàtica, metges, filòsofs i moralistes inicien un gènere nou d'estudi: el *diàleg interdisciplinar*, mètode per excel·lència de la Bioètica, que va donar origen, primer, a la formació de Comitès Ètics d'Investigació, i després, als Comitès d'Ètica Assistencial, extenent-se progressivament a l'àmbit nacional amb la creació de Comitès Nacionals d'Ètica. El Codi

TRIBUNA OBERTA
DE L'INSTITUT BORJA
DE BIOÈTICA

DIRECCIÓ
Núria Terribas i Sala

REDACCIÓ I EDICIÓ
Irina Jurglis Talp

CONSELL DE REDACCIÓ
Francesc Abel i Fabre
Jordi Craven - Bartle
Miquel Martín Rodrigo
M.Pilar Núñez Cubero
Jaume Terribas i Alamego

DISSENY GRÀFIC
Elisabet Valls i Remolí

COL.LABORADORS
José L. Fonseca
Rafael Jiménez
Artur Juncosa
Ramón M. Nogués
Mònica Terribas

IMPRÈS A:
Gràfiques Celler S.A.

EDITAT PER:
Institut Borja de Bioètica,
Fundació Privada

Vaga de metges, plus de deure pels metges, i plus de responsabilitat per l'Administració

La vaga de metges de l'Insalud mereix un breu comentari. Va començar el 8 de maig i va durar 48 dies seguida d'una treva de 25 dies més que va permetre arribar a un acord, que sembla prou precari.

Els problemes de fons que afecten la sanitat pública i el personal al seu servei, no són problemes que es puguin solucionar amb un vaga. Creiem molt necessari que, atesa la complexitat de la sanitat avui, aquí i arreu del món, i el seu cost, sempre en augment -en els països occidentals varia entre el 6% i el 15% el PDB (Producte Domèstic Brut)-, s'arribi a un pacte entre les forces polítiques que permeti fixar objectius a curt, mig i llarg termini encaminats a millorar la qualitat assistencial, disminuir la massificació i atendre les legítimes reivindicacions professionals.

La vaga de l'Insalud, motivada, segons el sindicat convocant «Confederación estatal de Sindicatos Médicos» per a millorar la sanitat pública i per motius econòmics, ha deixat un sentiment de gran insatisfacció per la qüestionable legitimitat de convocar una vaga mèdica indefinida; per la manca de capacitat negociadora dels representants mèdics i de l'Administració i, finalment pels resultats, després de tants dies de vaga i de negociacions. El compomís, decebedor, ha estat acceptar l'oferta inicial de l'Insalud més una participació dels metges en la gestió dels hospitals. És molt probable que aquest punt s'hagués pogut negociar sense arribar a la vaga. Els diaris ens parlen de noves convocatòries ... Tot i que metges, personal d'infermeria i altres treballadors de la salut tenen dret a acollir-se a l'article 28 de la Constitució, que reconeix el dret a la vaga, també s'ha d'insistir que la vaga sanitària no és homologable a cap altre tipus perquè utilitza per a pressionar la salut dels pacients. Per això hem de recordar que els drets dels malalts a ser atesos, tenen prioritat sobre el dret a la vaga; i que la desassistència o l'abandonament dels serveis d'urgència o similars no poden ésser mai un mitjà ètic de reivindicació. Per a poder parlar de vaga legítima s'han d'esgotar les possibilitats negociadores; s'han d'establir uns serveis mínims molt generosos, per a evitar transgredir el dret a la protecció de la salut dels ciutadans, i la durada ha de ser necessàriament limitada. Les parts negociadores han de tenir en compte que les conseqüències de la vaga amb sofriments irreparables, fereixen més els més febles i més pobres. Com ho explica el Magistrat Perfecto Andrés Ibáñez en un lúcida article «...pero hay huelgas que matan» (El País, 10-6-95), si els metges tenen un plus de deure que limita la capacitat reivindicativa, l'Administració no ho pot instrumentalitzar en el seu propi benefici, que no sempre coincideix amb el dels ciutadans.

Per què la bioètica?

Es normal que en les èpoques de canvi cultural que són, naturalment, també de crisi de valors, es sensibilitzi la societat per la problemàtica ètica. Els valors morals orienten la vida col·lectiva -més i tot que la vida individual- i donen sentit a les normes.

«Hi ha un immens crit social demanant honestedat en la política, atenció a l'ús dels descobriments científics, i autodisciplina en la informació dels mass media.»

Quan es manifesta la crisi i la consegüent absència de lleis-anomia- en perdre les normes, el significat d'aquestes i llur legitimació, es palesa alhora l'angoixa per la manca de referents en la vida col·lectiva. L'ideal àcrata pot ésser enaltit per qui creu - o fa veure que creu- en el relativisme absolut; el seu implícit, però, d'un individualisme extrem que inclou egoisme i menyspreu per altri, no té lloc ni sentit en la vida social.

Simultàniament amb aquesta anomia, o potser immediatament després, neix dins de la societat, la necessitat d'un punt de referència, d'alguna veritat compartida per la justícia, de la racionalitat en la presa de decisions, del respecte com a mínim d'un nucli bàsic de valors, d'unes regles mínimes de convivència que possibilitin la vida social i ajudin a superar l'enclaustrament en l'individualisme egoista.

No és el moment d'esbrinar l'etiologia de la situació. Una repassada als àmbits concrets on

més es detecta aquesta necessitat, que és un clam social, exigint una mica de llum, ens farà més conscients de l'extensió de la crisi. Hi ha un immens crit social demanant honestedat en la política, atenció a l'ús dels descobriments científics -energia atòmica, per exemple - autodisciplina en la informació dels mass media, por davant de certs usos de la informàtica, preocupació pels abusos de la naturalesa, perplexitat per les més recents pràctiques econòmiques -mercats de futurs, enginyeria financera-, espant per les greus injustícies socials i econòmiques -Tercer Món, grups marginats, guerres, manca de treball- i les possibilitats d'intervenció en el genoma, de tecnificació creixent en les aplicacions de les ciències de la vida i la salut, etc...

«Quan es manifesta la crisi i la consegüent absència de lleis-anomia-en perdre les normes, el significat d'aquestes i llur legitimació, es palesa alhora l'angoixa per la manca de referents en la vida col·lectiva.»

En aquesta relació, que no pretén ésser exhaustiva, es veu com l'interès moral s'orienta preferentment cap a aquelles dimensions humanes i socials on el coneixement científic i tecnològic més ha progressat i han deixat més inoperants els antics referents. Atesa l'especialització de la nostra revista, ens limitarem a l'àmbit de la vida i de la salut. Fa uns trenta anys, nasqué la bioètica com a reflexió sobre els problemes morals

que es poden presentar al personal científic, mèdic i hospitalari, a vegades de forma perentòria, sense massa temps disponible per a la reflexió, amb massa valors en conflicte i conscient que el seu acte pot crear un gran impacte en els medis científics i en l'opinió pública.

«Tota acció humana que modifica el món és significativa i si comporta qualificabilitat de bona o dolenta és una acció moral.»

Tota acció humana que modifica el món és significativa i si comporta qualificabilitat de bona o dolenta és una acció moral. El grau d'importància moral caldria mesurar-lo segons com aquesta acció afecti al món humà i segons els referents valoratius. Les accions que considera la Bioètica són coses tan serioses com la vida i la mort, la salut i la malaltia, el bé de l'individu i l'herència genètica. Com es poden qualificar d'indiferents aquestes accions o altres del mateix gènere?

Ara bé, per tal de poder ser considerades morals, cal que siguin voluntàries -lliures i conscients per tant-, i que siguin mesurades per raó de la seva importància i oportunitat. Dit d'una altra manera, han de ser racionals i orientades cap al bé de l'home, quin bé, evidentment, admet una gradació de millor a pitjor en comparació amb altres valors en joc.

És obvi que cal respectar també els valors científics implicats. Les ciències, que il·lustren l'enteniment, tenen el seu estatut epistemològic

autònom, en si no modifiquen el món; orienten la voluntat, però, per a modificar-lo i, fins i tot, en llur estudi s'hi implicaran elements ètics: l'experimentació i els seus límits, la destinació dels recursos econòmics cap a unes o altres àrees. Cal defensar alhora, el dret a l'estudi amb llibertat al servei de l'home, sense manipulacions, la qual cosa implica també un problema ètic.

■
Calen també, evidentment, coneixements científics i tècnics correctes sense, però, pretendre que tot el que és factible tècnicament sigui moralment acceptable.
 ■

En l'aplicació del coneixement científic i tècnic, calen criteris sòlids. Un criteri no pot ésser pas l'eficàcia -Eficàcia, i per a què?-. Tampoc no ho pot ser una decisió emocional. Cal que sigui la raó, que no és la raó teòrica de la lògica matemàtica ni la controlable per l'experiència de les ciències. És la raó pràctica, que té com a funció pròpia la d'orientar la voluntat -«intel·ligència que desitja, o desig intel·ligent» (Aristòtil)- i la de justificar la decisió en un discurs racional, el qual s'ha de fonamentar en una concepció també raonable de l'home, és a dir, capaç de fer un debat racional i obert de què és l'home i quin és el seu bé. Assumint aquestes premisses mínimes de racionalitat, les persones implicades podran justificar decisions racionals i responsables.

Calen també, evidentment, coneixements científics i tècnics correctes sense, però, pretendre que tot el que és factible tècnicament sigui moralment acceptable. La lògica de la ciència és una: la raó pura; la de la tècnica és una altra:

l'obra ben feta. I una altra és la moral: la que s'adreça al bé de l'home, al bé individual i al bé comú.

Trenta anys d'existència de la Bioètica han palesat la complexitat de les coordenades de l'acció. Suposats uns principis morals compatibles -no fer el mal, ésser justos, respectar l'autonomia de l'home-, i suposada una competent formació professional, cal establir una metodologia adient per a prendre decisions. Això implicarà, potser, la creació de comitès interdisciplinars de Bioètica amb competències estrictament consultives, que ajudin als agents en la fonamentació de llurs decisions, que seran sempre actes de responsabilitat personal.

I una última reflexió. Plató, en el «Fedó», fa explicar a Sócrates perquè no ha fugit cap a Megara o a Tebes per salvar-se de la mort. No és l'explicació mecànica la satisfactòria (perque els ossos, els múscles, els nervis no l'hi han portat...). Aquests arguments no explicarien res d'allò que realment importa. No ha fugit, diu, porque ha optat lliurement pel respecte a la llei d'Atenes que el condemna i porque espera una altra vida on trobarà la veritat.

■
«Suposats uns principis morals compatibles i suposada una competent formació professional, cal establir una metodologia adient per a prendre decisions.»
 ■

En el debat entre científics, filòsofs i teòlegs, cal que cadascú sigui honest i seriós en l'àmbit de la seva competència, i que es reconeguin les diferents i complementàries perspectives d'aproximació a l'objecte.

Això ha pretès en aquest breu

període d'existència la Bioètica; per aquest camí cal continuar en una profundització seriosa, disciplinada i oberta a tots els reptes que la ciència i l'ètica ens vagin proposant en llur evolució.

ARTUR JUNCOSA

SÍNDIC DE GREUGES DE LA UB | CATEDRÀTIC
EMÉRIT D'ÈTICA I SOCIOLOGIA DE LA UB.

(ve de la pàgina 1)

Un grup d'experts en sociologia científica, principalment americans, entre 1968 i 1986, han identificat com a mínim sis funcions per aquests Comitès Nacionals, tant pels de caràcter permanent com pels temporals o «ad hoc»¹:

1.- Funció de seguretat simbòlica: Servir a la dignitat, autoritat i imparcialitat aparent de l'acció oficial, per legitimar l'acció en sí i el règim establert pel Comitè.

2.- Evitar el retard de decisions sobre situacions controvertides, per part del Govern, o contràriament, donar suport a les mesures impopulars per les quals el Govern prefereix no assumir responsabilitats en solitari.

3.- Funció burocràtica: Centrar els problemes, establir protocols i promoure la cooperació entre els programes que treballen sobre el mateix tema.

4.- Vetllar perquè la pluralitat dels membres que constitueixen el Comitè li doni una funció representativa.

5.- Establir les bases, si la qualitat científica és bona, per a determinar les línies d'acció.

6.- Funció educativa pel públic en general, a través dels seus informes i, si és necessari, una sensibilització pels canvis d'acció.

Revisant la temàtica de la feina feta pels Comitès Nacionals, podem concloure que molts d'ells varen ser creats amb caràcter temporal o «ad hoc». De tots ells el de major relleu

va ser «*The President's Commission*» als Estats Units, nomenat pel President Carter i que va treballar entre els anys 1979 i 1984, abordant 10 temes en 14 volums.

A Europa, s'han creat altres tipus de Comitès «ad hoc» (a Gran Bretanya, a Alemanya Federal -v. taula pàg. 6 i 7), i fins i tot dins l'àmbit del Consell d'Europa que al 1985 constitueix el CAHBI (Comité «ad hoc» de Bioéthique), avui CDBI (Comité Directeur de Bioéthique).

Alguns Comitès Nacionals europeus, en particular els dels països nòrdics (Dinamarca, Holanda, Suècia, Noruega), han estat primerament Comitès d'Ètica per la Investigació. Un clar exemple d'aquesta evolució ha estat Dinamarca que dels comitès regionals d'un principi ha arribat a l'actual «*Der Ethiske Rad*» (comitè nacional).

Com a exemple de Comitè Nacional de caràcter permanent hem de fer especial esment al «*Comité National d'Éthique pour les Sciences de la vie et de la Santé*» de França, creat pel President Mitterrand l'any 1983, a qui el Govern consulta sobre un ampli ventall de qüestions del camp de la Bioètica. Des de 1983 fins al desembre de 1994, el Comitè ha publicat 45 informes (Avis) sobre temes diversos.

Així mateix, i a l'ampara del model francès encara que amb diferències (p.e. en el pluralisme representatiu), Itàlia constitueix al 1990 el «*Comitato Nazionale per la Bioetica*», i Portugal també al 1990 constitueix el «*Conselho Nacional de Ética para as Ciências da vida*».

A Espanya, han funcionat tres Comitès «ad hoc»: un comitè pels transplants, quina tasca va

culminar en la Llei de 6/11/79 sobre «*Extracción y Transplante de Órganos*», una comissió sobre medicaments i assaigs clínics que des de 1984 i durant sis anys va treballar en el que seria l'actual Llei 25/1990 del Medicament, i finalment una comissió especial per l'estudi sobre les tècniques de reproducció assistida constituïda l'any 1985, i que donaria lloc a la publicació de la Llei 35/88 sobre «*Técnicas de Reproducción Asistida*» i de la Llei 42/88 sobre «*Donación y Utilización de Embriones y Fetos Humanos o de sus células, tejidos u órganos*».

Finalment, com a dades més recents a nivell de l'Estat Espanyol, cal dir que al mes de juny d'enguany s'ha creat un *Comitè de Bioètica* encarregat de regular i controlar l'aplicació de les tècniques de reproducció assistida, si bé amb anterioritat, l'any 1993, a Catalunya s'havia creat ja la *Comissió Assessora sobre Tècniques de Reproducció Assistida (DOGC n° 1608)*. Així mateix, existeix un projecte de Real Decret, pendent d'aprovació, per la constitució d'un *Comitè Nacional de Bioètica* que, a jutjar pel text del projecte, sembla més aviat un comitè d'ètica assessor del Ministre de Sanitat. Caldrà veure la seva viabilitat i eficàcia.

MA. PILAR NUÑEZ CUBERO
GINECÒLEG I MASTER EN BIOÈTICA

¹ Walters Leroy: *Comissions and Bioethics* «*The Journal of Medicine and Philosophy*» 1989, 14:363-68

Comitès Nacionals de Bioètica

	ALEMANYA	DINAMARCA	ESPANYA	FRANÇA
FONT DE CONSTITUCIÓ	S'han constituït tres Comitès «ad hoc» : - 1985 Comissió Benda, per l'estudi de la problemàtica de la FIV i el genoma i teoria del gen. - 1987 Comitè per l'estudi de la biotecnologia. - 1988 Comissió per l'anàlisi del sistema de salut pública.	El Parlament Danès aprova per Llei 3/6/1987 la creació del Comitè Danès d'Ètica, si bé anteriorment havien funcionat comitès regionals que es coordinaven entre ells a partir de 1983, amb la creació d'un Comitè Central d'Ètica.	S'han constituït diversos Comitès «ad hoc»: - 1979 Comitè pels Transplantaments, - 1984 Comissió per l'elaboració de la llei del medicament. - 1985 Comissió per l'estudi de la FIV i inseminació artificial, - 1995 Comitè de Bioètica pel seguiment en l'aplicació de les tècniques de reprod. assist. Existeix des de 1992 un projecte de Real Decret per la creació del Comitè Nacional de Bioètica.	Al 1974 l'Inserm crea un Comitè d'Ètica pels projectes d'investigació. El 23/2/1983 per un Decret del President de la República es crea el Comitè Consultiu Nacional d'Ètica de França (CCNE) per les ciències de la vida i la salut.
CARÀCTER (temporal, permanent)	Tots ells han estat creats amb caràcter temporal i amb un àmbit material definit, alhora que amb una clara orientació científica.	Inicialment els comitès regionals tenen caràcter temporal i eminentment científic. El Comitè Danès d'Ètica creat al 1987 adquireix ja un caràcter permanent i d'àmbit més ampli.	Els comitès o comissions «ad hoc» esmentats es van constituir amb caràcter temporal i amb un àmbit material concret. En canvi al Comitè de Bioètica pel seguiment en les tècniques de reprod. assist. creat recentment se li reconeix caràcter permanent.	Des de la seva constitució el CCNE té caràcter permanent en un àmbit d'actuació molt ampli en el camp de les ciències de la vida i la salut.
FUNCIONAMENT (membres, composició)	Comissió Benda : integrada per representants polítics i acadèmics, 4 metges i 1 jurista. De la resta de comissions no disposem de més dades. Al 1986 es crea una Associació de Comitès d'Ètica, integrada per filòsofs, teòlegs i personal sanitari.	El Comitè Danès està integrat per 17 membres que elegix el Ministre de Sanitat i el Parlament, amb idèntica representació masculina i femenina.	La Comissió per l'estudi de les tècniques de reprod. assist. de 1985 estava integrada per 4 biòlegs, 13 ginecòlegs, 11 juristes i 8 filòsofs i moralistes. L'actual Comitè de Bioètica es compon de 8 membres representants de formacions polítiques.	Inicialment el CCNE estava integrat per : 1 President nomenat pel Pres. República, 5 representants de les principals famílies religioses, 14 persones de l'àmbit de l'ètica biomèdica i membre d'altres organismes, i 14 membres científics. Actualment compta amb un o dos membres més. Hi ha, també, una Secció Tècnica de 8 membres per preparar les reunions.
AUTORITAT DE TUTELA	La Comissió Benda va estar tutelada pel Consell Mèdic Federal.	Exerceixen la seva tutela el Parlament i el Ministre de Sanitat.	NC	Segons el Decret de la seva constitució, el CCNE és un òrgan independent, si bé a la pràctica trameta informes al Ministeri d'Assumptes Socials i al Ministeri d'Investigació.
ACTUACIÓ QUE HAN TINGUT	Al 1985 es publica l'Informe Benda que, després de 4 anys d'estudi, donarà lloc a l'aprovació pel Bundestag de la Llei de Protecció de l'Embrió l'any 1990.	Des de 1987 i fins 1994, ha elaborat sis informes : - 1988 Criteris de mort, - 1989 Protecció dels gàmetes i del fetus, fecundació d'embrions, - 1991 Ètica i diagnòstic prenatal, - 1992 Discussió sobre bioètica, - 1993 Ètica i mapa del genoma humà, - 1994 Patent de gens humans.	Dels diferents comitès «ad hoc» han sortit importants i decisius informes que han donat lloc a diferents lleis : Llei 30/1979 de 27 d'octubre sobre extracció i transplantament d'òrgans, Llei 35/1988 de 22 de novembre sobre Tècniques de reprod. assist., i Llei 42/1988 de 28 de desembre sobre Donació i utilització d'embrions i fetus humans o de llurs cèl·lules, teixits o òrgans, i Llei 25/1990 del Medicament de 20 de desembre.	El CCNE ha elaborat fins a desembre de 1994 45 informes, que van des del 1r. sobre utilització de fetus i teixits fetals (22/5/1984) fins l'últim sobre regulació de l'informació científica relativa a la recerca biològica i mèdica (1/12/1994).
ÀREA D'INFLUÈNCIA	A través d'avisos i recomanacions, aquests Comitès han vinculat l'actuació del Govern i del Consell Mèdic Federal.	El Comitè Danès presenta recomanacions al Parlament.	La influència i plasmació de la feina feta per aquests comitès ha estat clara pel que fa al Govern i al Parlament. Alhora exerceixen una influència important en altres instàncies científiques i ètiques.	La seva àrea d'influència va més enllà de la comunitat científica mèdica francesa i europea, atès que té un ampli ressò en la configuració de l'opinió pública, actuant com a instància de mediació entre la sensibilitat col·lectiva i l'intervenció del poder públic.

*Quadre elaborat per: Núria Terribas i Sala
Ma. Pilar Núñez Cubero*

HOLANDA	ITÀLIA	PORTUGAL	REGNE UNIT	UNIÓ EUROPEA
Per Ordre del Ministeri de Sanitat de 26/1/1989 es crea el Comitè Nacional Holandès d'Ètica (KEMO).	Al 1978 s'inicia un moviment de creació de comitès d'ètica a nivell regional i provincial. Per Decret de Presidència del Consell de Ministres el 28/3/1990 s'institueix formalment el Comitato Nazionale per la Bioetica (CNB).	Per Llei 14/90 de 9 de juny es constitueix el Conselho Nacional de Ètica para as ciencias da vida.	Al Regne Unit s'han constituït només Comitès «ad hoc», però de gran importància: - 1972 Advisory Group on Fetal Research, - 1977 Social Science Research Council, - 1982 Warnock Committee, - 1992 Voluntary Licensing Authority (VLA), - 1993 Lords' Committee Medical Ethics.	En el si del Consell d'Europa, al 1982 es crea un Comitè per l'estudi de la problemàtica jurídica en la genètica humana (CAHGE). Al 1983 es converteix en Comitè Ad Hoc sobre progrés en Ciències Biomèdiques (CAHBI), i al 1990 passa a anomenar-se Comitè Director de Bioètica (CDBI).
Se li atribueix caràcter permanent, si bé amb limitació a l'àmbit de la investigació en medicina.	Des dels seus orígens es crea amb caràcter permanent i amb un àmbit d'actuació prou ampli.	El seu caràcter és permanent i té assignat un ampli camp d'actuació.	Tots ells han tingut o tenen caràcter temporal amb especificitat en l'àmbit de la matèria concreta que estudien.	El CDBI té caràcter permanent i el seu àmbit d'actuació és el que es determina en la Convenció de Bioètica aprovada pels estats membres.
Està integrat per 10 membres: 1 President, 4 experts en ètica, 2 experts en medicina, 2 juristes de la salut i 1 representant popular. Està pendent de creació el Comitè Nacional Consultiu de Bioètica, sobre el que hi ha un avantprojecte.	Està integrat per 40-45 membres representants de diverses especialitats: mèdiques, científiques, jurídiques, filosòfiques i membres de l'administració sanitària.	S'integra de 20 membres; 1 President, 6 repres. de grups polítics, 7 repres. de les ciències humanes i socials, 7 repres. de les ciències mèdiques i jurídiques. Compta, alhora, amb una Comissió Coordinadora de 9 membres.	Cadascun d'ells té una composició diferent, si bé en molts d'ells han tingut intervenció metges, infermeres, juristes i sociòlegs. Específicament, el Lords' Committee està integrat per 9 homes, entre ells l'Arquebisbe de York, i 5 dones.	Està integrat per 4 grups d'especialistes: biòlegs, metges, juristes i experts en ètica, representants de tots els països membres de la Unió Europea i també per representants de països no membres en qualitat d'observadors.
El KEMO emet anualment un informe on publica la tasca realitzada.	La tutela sobre el Comitè l'exerceix la Presidència del Consell de Ministres.	El Comitè està tutelat per la Presidència del Consell de Ministres.	NC	La seva tutela l'exerceix el propi Consell d'Europa o Unió Europea.
El KEMO ha elaborat ja sis informes sobre els següents temes: acceptació de l'ús de teixits fetals i d'avortaments, ús de teixit fetal nerviós pel tractament de malalts de Parkinson, reprod. assist. i diagnòstic genètic, producció d'embrions per investig., polispermia en FIV, microinseminació artificial.	Des de la seva creació, ha publicat 18 documents sobre diversos temes de bioètica.	En el temps que porta funcionant, ha elaborat tres informes: - 1991 sobre transplantament d'òrgans i teixits, - 1992 sobre utilització de cadàvers per la investigació, -1993 sobre reprod. medicalment assistida.	De tots ells ha trascendit el corresponent informe: - Peel Report, sobre les implicacions ètiques en l'ús de fetus i material fetal per investig., - Black Report, sobre les difer. de salut segons classes socials, -Warnock Report, sobre les implicacions ètiques de la reprod. assist. humana, - VLA, sobre l'estudi de la fertilitz. i embriologia, -Lord's Com., sobre la retirada o manteniment de tract. en malalts terminals.	Des de la seva creació i fins avui ha elaborat múltiples documents i informes, encara que sense força vinculant pels països membres.
Els informes del KEMO són considerats en l'àmbit de la comunitat científica i dels comitès d'ètica d'àmbit regional o local. De la seva tasca se'n fa també ressò el Govern i el Parlament.	La Presidència del Consell de Ministres i el Parlament, reben informació de l'actuació del CNB i alhora poden sol·licitar l'elaboració de dictamins o recomanacions.	Mitjançant informes i recomanacions manté al govern al dia en qüestions vinculades amb les ciències de la vida en la seva possible repercussió política.	NC	La seva àrea d'influència, en un moment propici per aconseguir la unitat a Europa en matèria de bioètica, és dins dels propi Parlament Europeu per tal de tendir a unificar criteris i línies d'acció que es reflecteixin en les legislacions dels diferents països de la Unió Europea.

Reflexions al voltant d'un cas de Tumor de Wilms

La notícia que es reproduceix aquí ha tingut una àmplia difusió informativa. Té, però, una doble interpretació: des d'un punt de vista ètic, el derivat del problema en sí mateix, i una altra que podria anomenar-se d'ètica social.

El problema radica en el cas d'una menor de sis anys d'edat, diagnosticada de Tumor de Wilms i a qui els pares, exercint la seva «patria potestat», impedeixen l'accés a la terapèutica convencional.

El Tumor de Wilms o nefroblastoma és el tumor renal més freqüent en els infants, i es calcula que el pateixen un de cada 9.000 nens d'edat inferior als 14 anys, la qual cosa ens indica que hi ha una àmplia experiència en el seu tractament i en allò que actualment es preconitza com de gran importància: els aspectes genètics d'aquesta malaltia, atès que s'ha detectat en les cèl.lul.les tumorals la delecció 11p13 i amb menys freqüència en la resta de cèl.lul.les de l'organisme. D'això es dedueix l'aspecte genètic en el tumor, que fa que no pugui estar condicionat per influències de «traumes o conflictes». Una altra característica a tenir present és l'èxit terapèutic, que oscil.la entre el 85 i el 95% dels casos, combinant cirurgia, radioteràpia i quimioteràpia, en funció de l'estadi tumoral i seguint protocols internacionals perfectament establerts. La bona resposta al tractament i la contínua aparició de nous fàrmacs cada vegada amb menys efectes secundaris, permet

La niña austriaca secuestrada por sus padres permanecerá en Málaga

Un equipo de médicos negocia con los progenitores que se niegan a que la pequeña, enferma de cáncer, sea operada.

LEONOR GARCÍA. (Málaga) Olivia Pilhar, la niña austriaca enferma de cáncer secuestrada por sus propios padres para que no fuera operada en Viena, permanecerá en Málaga. Según el acuerdo alcanzado tras más de dos horas de negociación entre los progenitores, el cónsul austriaco, Walter Esten, y un equipo médico especialmente

desplazado desde Austria, la menor podrá permanecer con sus padres, bajo control coordinado de los oncólogos del Hospital Clínico de Málaga y de los del centro austriaco donde era tratada. Estos profesionales tendrán que evaluar el tratamiento que deberá recibir, pero por ahora se descarta su ingreso en ningún centro sanitario.

afirmar que és un dels tumors amb més probabilitats de curació.

L'altre aspecte que deriva d'aquest cas, més ampli i qualificable com d'ètica social, correspon a un pensament de gran profunditat amb derivacions importants sobre el bé comú. És el fet de permetre que teories com l'expressada pel metge alemany -Ryke Geerd Hamer arribin a aplicar-se fins a extrems com el present. Indubtablement el problema és complex, amb difícil resposta a la pregunta: *per què part de la societat creu en aquests tipus de tractaments?* Hauríem de respondre amb una **triple resposta**: «per la falta de creença en la medicina, a causa d'un cert desprestigi dirigit a la mateixa», «pel fet que la gran potència de la salut i la malaltia és molt perillosa pels Governos», «per la necessitat de moltes persones de creure en alguna cosa fora d'allò convencional i de la virtut de la fe catòlica». D'això deriva el constant ressorgiment de sectes i oportunistes que amb aquestes premisses s'aprofiten de la desesperació de moltes persones.

Finalment, l'indiscriminat i incontrolat tractament periodístic de les notícies mèdiques, que motiva per una banda la falta de cultura

mèdica de la societat i per altra la precaució, potser exagerada, de les autoritats en la presa de decisions que indubtablement no serien ben vistes per la resta de la ciutadania.

Des de l'oportunitat que se m'ha brindat d'escriure aquestes línies, vull denunciar el mal ús que actualment es fa dels nens en els mitjans per aprofundir en el sentimentalisme de la població, així com insistir en la necessitat de supervisió científica de la majoria de notícies que tenen relació amb la medicina; supervisió que seria desitjable fessin persones nomenades per entitats científiques d'indubtable solvència i imparcialitat, i no persones dels propis mitjans de difusió.

I finalment, en relació al cas que analitzem, crida realment l'atenció el fet que es pugui comparar dolor a curació, fenomen tan impensable com el fet que certes persones, que sostenen teories del tot censurables, hagin estudiat una de les més dignes professions actuals: la Medicina.

R. JIMENEZ GONZALEZ

CATEDRÀTIC DE PEDIATRIA
DIR. SERV. PEDIATRIA DE LA UNITAT
INTEGRADA HSJD- HOSP. CLÍNIC-
CASA MATERNITAT

Bioètica i Biologia

La bioètica que nasqué en els serveis hospitalaris, no pot quedar tancada en ells mateixos. Ha de sortir al camp per veure com funcionen els paràmetres amplis del plantejament ètic.

La bioètica lògicament es planteja a partir de la Medicina, però l'impacte dels canvis forts i ràpids que està patint la cultura, fa que el camp d'atenció de la bioètica abasti avui tota la Biosfera. Això fa que la bioètica hagi d'assumir l'ètica mèdica tot eixamplant-se a les perspectives globals del Planeta Blau. Assenyalem quatre dimensions que resulten innovadores en considerar la Bioètica com a treball de reflexió i fonamentació de valors que afecta tota la Naturalesa.

1

Assumir el conflicte espècie humana-naturalesa

Aquest conflicte no és nou. L'exhortació bíblica a «dominar» la terra situa la relació espècie humana-naturalesa en una tònica de conflicte. Eren èpoques en les que la naturalesa amenaçava la Humanitat. Aquesta acceptà el repte i ha enfocat aquest domini amb ànsies de triomf. Els disbarats ecològics no són d'avui -vegeu p.e. com ho explica Runnels a «Environmental Degradation in Ancient Greece». Scientific American, March 1995-. Avui, però, ens adonem que han canviat les relacions: tant les eines tècniques potencialment destructives com la tremenda explosió demogràfica, han fet de l'espècie humana un potentíssim perturbador del Sistema terra. Avui veiem que la victòria de la Humanitat sobre la Naturalesa ha estat pírrica. Destruïm el que ens permet viure. Cal, doncs, replantejar

sobre noves bases valorals la dialèctica Humanitat-Naturalesa. No es tracta de dominar sino d'acariciar amb tendresa.

2

Canvi de perspectiva formal

L'ètica clàssica contempla habitualment les accions a curt termini, de caràcter individual i de causalitat directa. Els problemes inherents als plantejaments del Canvi Global demanen una perspectiva a llarg termini, amb consideració de responsabilitats col·lectives i anàlisi de causalitats indirectes. Així, p.e., pot ser molt més dur moralment i molt més ampli de conseqüències de cara a l'eutanàsia el fet d'aprovar determinats pressupostos de sanitat d'un país, que no pas l'acció d'un centenar de metges eliminant alguns centenars de malalts terminals. Aquest segon fet faria posar el crit al cel, mentre que el primer possiblement no suscitaria cap comentari ètic.

3

Fonamentació dels valors

Tradicionalment l'eix valoral de l'ètica ha pivotat sobre la naturalitat. En virtut d'ella, Aristòtil justificava l'esclavitud i grans pares de l'Església varen justificar coses que avui considerem aberracions. Avui entenem que l'ètica no la fonamenta ni la naturalesa ni la tècnica aïllades, sinó el diàleg que permet que una i altra vagin avançant en la simbiosi cultural.

4

Caràcter evolutiu dels valors

La consideració de l'evolució de la naturalesa i de la història ens ha convençut que l'ètica canvia tot madurant. La idea d'una moral perenne només és vàlida referida als principis primaris. Les aplicacions d'aquests principis són evolutives i la Bioètica, observada amb perspectiva evolutiva, ho demostra. Conductes col·lectives de l'espècie com l'elogi de la guerra, l'aprovació de l'esclavitud, la negació de la llibertat de consciència, el refús de la democràcia, l'elogi al reproductivisme sistemàtic o la sociologia i la teologia de l'exclusió racial i religiosa, són conductes que en un segle i mig han canviat de forma absoluta. Hem reconegut que anàvem equivocats i hem acceptat exactament el contrari d'allò que defensàvem. Sortosament hem canviat de moral. Només una bioètica amb dimensions molt àmplies pot valorar aquest sentit de progrés.

La bioètica que nasqué en els serveis hospitalaris, no pot quedar tancada en ells mateixos. Ha de sortir al camp per veure com funcionen els paràmetres amplis del plantejament ètic. Aquest és un dels reptes de la bioètica actual.

RAMON MA. NOGUÉS

DOCTOR EN BIOLOGIA I PROF. DE LA UAB

«En aquests moments, necessitem formar-nos, no només a nivell tècnic, sinó també a nivell existencial.»

El germà José Luís Fonseca ha estat fins fa poc Provincial de l'Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu, de la Província de San Rafael. Les seves reflexions sobre el món de la bioètica en aquesta revista, coincideixen amb la celebració del 5è. centenari del naixement del Fundador d'aquest Orde.

P. Germà Fonseca, ¿què en penseu de la iniciativa de donar a conèixer a través d'una revista com Bioètica&Debat, el món del pensament que uneix tècnica, ètica i creença?

R. Em sembla que era urgent i necessari que aparegués una iniciativa d'aquestes, perquè és un tema d'actualitat i perquè no n'hi havia prou amb proclamar amb la veu i alguns escrits els drets de la persona i l'harmonia interpersonal i còsmica, sinó que s'havia de plasmar en accions i actituds que realment compleixin els principis ètics.

És difícil, perquè som en temps d'una moralitat individual, i fins i tot individualista, en què tots podem tenir raons suficients per a defensar el nostre criteri, malgrat que coneguem les limitacions de la nostra preparació en els àmbits de coneixement específic de l'ètica i dels valors.

P. Quina relació pot tenir aquesta iniciativa amb els criteris aplicats als Centres de Sant Joan de Déu?

R. Des de la perspectiva de la nostra institució, aquesta és una eina útil perquè la Bioètica és sempre present en la nostra acció apostòlica.

P. A qui afecta més directament la consideració o no de criteris bioètics?

R. A les persones en situació de malaltia i patiment, perquè estan en una situació d'indefensió important, perquè depenen de les limitacions que comporta la seva malaltia i per això hem de procurar amb la màxima sensibilitat que la seva dignitat i els seus drets siguin respectats en tot moment.

P. Per què és necessària la Bioètica?

R. L'Orde ha estat sempre pendent de tenir cura i respecte dels malalts que han acollit els seus Centres, però ara especialment, enmig d'un món on impera la racionalitat, la ciència i la tècnica, volem seguir mantenint l'harmonia d'un diàleg ric i fèrtil entre la ciència i les creences de les persones, per tal que la seva dignitat, principi fonamental, no sigui transgredida en cap moment.

P. Quina feina fan els Comitès d'Ètica dels seus Centres?

R. Els Comitès d'Ètica dels nostres Centres tenen una tasca important i gratificant. No volen ser un element més del complicat organigrama d'un hospital, sinó que en essència són l'esperit, el reducte de la recerca d'allò que és essencial de l'home, l'àmbit del més significatiu existencialment, de tot allò transcendent articulat amb allò concret i material.

P. Com es traslladen les reflexions del Comitè d'Ètica a l'estructura quotidiana d'un hospital?

R. La reflexió dels valors, des de la perspectiva d'una antropologia cristiana no ha de quedar emmarcada només en l'àmbit del Comitè d'Ètica, sinó que ha d'impregnar la presa de decisions de tot l'Hospital o Centre i a tots els nivells. D'aquesta manera, els professionals han de prendre les decisions d'acord amb els valors ètics, de manera que els protocols elaborats siguin un mitjà per a reforçar les

«L'Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu vol impulsar amb força la Bioètica en els seus centres»

«La reflexió dels valors, des de la perspectiva d'una antropologia cristiana no ha de quedar emmarcada només en l'àmbit del Comitè d'Ètica.»

«Enmig d'un món on impera la racionalitat, la ciència i la tècnica, volem mantenir el diàleg entre la ciència i les creences de les persones.»

«Cap persona pot dir que té la veritat o la millor solució, perquè les variables que intervenen en cada cas són personals i irrepetibles.»

seves pròpies valoracions i opinions i prendre decisions més equànimes i ponderades.

P. És fàcil aconseguir aquesta compenetració entre l'ètica i la professió mèdica?

R. No és gens fàcil perquè una bona dinàmica exigeix diàleg, comprensió, tolerància, acceptació de les diferències i un respecte molt gran de la consciència d'altri, tot ajudant a que el malalt estigui ben informat.

P. Quins entrebancs hi ha per assolir aquest nivell de reflexió i diàleg en la pràctica mèdica?

R. Tots necessitem formar-nos, no només a nivell tècnic, sinó també a nivell existencial. Hem de buscar amb voluntat el propi equilibri personal, la llibertat interna per a no sentir-nos empesos a imposar criteris als altres, i també per a defensar en consciència allò que creiem que és millor per nosaltres i pels altres.

P. Des de quin punt de vista impulsen els seus Centres el diàleg bioètic?

R. L'Orde vol impulsar amb força l'ètica, la bioètica en els seus centres, amb criteris de màxim respecte a les persones alhora que vol manifestar amb ple convenciment, des de la seva concepció de l'home dins de l'Església Catòlica, els criteris que defensen millor la dignitat de viure i de morir.

P. Sembla difícil contentar tots els parers perquè els malalts poden tenir tota mena de creences i com a individus veure la seva vida de maneres ben diferents...

R. Sí, efectivament. Molts temes difícils es fan presents en la ment de tots quan parlem d'ètica i de bioètica. Cap persona pot dir que té la veritat o la millor solució, entre altres coses perquè les variables que intervenen en cada cas són personals i irrepetibles, i no parlem ja de la vivència existencial d'aquestes. D'aquí sorgeix la necessitat de mantenir-nos en diàleg i reflexió ètica permanentment. Amb la millor voluntat, volem fer camí de recerca d'una major i millor veritat i discerniment del que sigui adequat a cada moment per les persones específiques que es troben en un conflicte existencial de valors.

Entrevista realitzada per :

MÒNICA TERRIBAS

PERIODISTA I PROFESSORA
DE LA UNIVERSITAT POMPEU FABRA

✓ *Congrés «Allocation of Resources and Choices in Health Care»*, organitzat per l'European Association of Centres of Medical Ethics (EACME), en col.laboració amb l'Institut Borja de Bioètica. El congrés se celebrarà del 12 al 15 d'octubre de 1995 a l'Institut Borja de Bioètica de Sant Cugat. Informació: Sílvia Perabà i Inés Cots, c/ Llaceres, 30, 08190-Sant Cugat. Tel. 6744766. Fax. 6747980.

✓ *IV Congrès de «Derecho y Salud»* organitzat per l'Associació de Juristes de la Salut, per als dies 15, 16 i 17 de novembre a San Sebastián. Informació: Associació «Juristas de la Salud». Apartat de Correus 16247, 08080-Barcelona.

✓ *Congreso Nacional de Medicina Familiar y Comunitaria*, organitzat per la Societat Espanyola (semFYC) i la Societat Catalana (SCMFIC) de Medicina Familiar i Comunitària per als dies 15 a 18 de novembre a Platja d'Aro. Informació: Girona Convention Bureau, Avgda. Jaume I, 46, 17001 - GIRONA, telf. (972) 41.85.00, 41.85.41.

✓ *Congreso Nacional de Voluntarios San Juan de Dios*, organitzat per l'Orde dins dels actes del Vè. Centenari del neixement de Sant Joan de Déu, per als dies 18,19 i 20 d'octubre a Barcelona. Informació: Secretaria del Congrès, c/ Cardenal Casañas 6-8, 08002 Barcelona, tel.301.27.93/ 301.21.21, fax 301.31.76.

✓ *III Jornades Tècniques «La Lògica de la Gestió Sanitaria»*, organitzades per la Unió Catalana d'Hospitals per al dia 22 de novembre a Barcelona, Auditori de la *Torre Mapfre*. Informació: Secretaria de les jornades, Diagonal, 520, 08006 Barcelona, tel. 209.36.99.

✓ *Xe. Conférence Internationale «Vade et du fac similiter», d'Hippocrate au bon Samaritain*, organitzada pel Pontificium Consilium de Apostolatu per als dies 23, 24 i 25 de novembre a Roma. Informació: Secretariat de la conferència, Via de la Conciliazione, 3-00193 - Roma (Itàlia), tel. 06 - 69883138 / 69884720.

✓ *Euthanasia : towards a european consensus ?*, jornades organitzades pel Centre for Bioethics and Public Policy de Londres, per als dies 24 i 25 de novembre a l'*Hotel Astoria*, Brusel·les, Bèlgica. Informació: 58 Hanover Gardens, SE11 5TN (England), tel. 44(0) 171-587.05.95.

✓ *Congrés internacional sobre «Tecnologia, desenvolupament sostenible i desequilibris»*, organitzat per la Universitat Politècnica de Catalunya per als dies 14, 15 i 16 de desembre al campus de la UPC a Terrassa (Barcelona). Informació: Secretaria del Congrès, c/ Mallorca, 327 pral. 1a., 08037 Barcelona, fax 457.62.12.

bioètica & debat

AMB LA COL.LABORACIÓ DE

Ajuntament de
Sant Cugat del Vallès

Des de l'Institut, breus comentaris a fets de rigorosa actualitat

S'ha negligit un deure moral

Quan una gran majoria dels humans es declara a favor de la pau i la convivència internacional, quan semblava que la Comunitat Econòmica Europea es convertia en Unió Europea, el món i especialment Occident ha comprovat que per ara tan sols segueix existint una Comunitat Econòmica. Aquesta realitat s'evidencia quan el pas important cap a la unió política està mancat de l'autoritat moral per organitzar i disposar d'un poder coactiu capaç d'impedir la destrucció sistemàtica de pobles i ciutats senceres. Heus ací la Unió Europea. Heus ací el greu desprestigi d'una organització internacional com l'ONU i l'OTAN que lamentablement han necessitat tres anys de guerres fratricides per decidir-se a intervenir en defensa de milers i milers de vides humanes innocents.

Aquest fet, un cop més, demostra com l'acció política està més al servei dels interessos econòmics i particulars dels països afectats que no pas al de la defensa de la vida humana, la pau i la convivència. Això és així en gran part, com ja han manifestat especialistes de prestigi, per una mancança greu que existeix des de l'inici del gran projecte europeu. Em refereixo a la inexistència d'una estructura jurídica ben fonamentada que garanteixi una base sòlida de convivència dins d'Europa. No disposem encara d'un cos de doctrina autènticament europeu fruit del consens no sols de polítics sinó fonamentalment dels més reconeguts juristes del conjunt de pobles que avui constitueixen Europa.

Sortosament els fets de les darreres setmanes han demostrat que la capacitat de defensa i protecció de l'OTAN podien haver evitat la catàstrofe humana que ha representat tres anys de guerra als Balcans i les actuacions de discriminació ètnica portades a terme per Sèrvia i també probablement per Croàcia en menor escala. Tot això quan es celebrava simultàniament el final de la Segona Guerra Mundial i es recordava amb declaracions condemnatòries de tothom el desastre humà de Nagasaki i Hiroshima. Curiós contrast...

Certament és un panorama sociopolític digne de profunda reflexió i inexcusablement denunciabile per part d'aquesta revista de Bioètica & Debat que, com a portaveu de l'Institut Borja de Bioètica, vol contribuir fins a les últimes conseqüències a estimular les vies de diàleg en el seu camp específic. És per això que des d'aquestes pàgines volem fer una crida moral i ètica a tots els responsables polítics d'Europa i del món per estimular-los a assumir llurs responsabilitats polítiques i humanes per damunt dels interessos econòmics de cada país i de qualsevol indústria bèl·lica, doncs només així sembla possible evitar la destrucció de tantes vides i valors culturals que, en definitiva, són patrimoni de la humanitat.

JAUME TERRIBAS

ECONOMISTA

Despenalització de l'avortament: La nova ampliació innecessària

El fet que el Codi Civil atribueixi personalitat jurídica al nadó, va influir definitivament en el redactat de l'article 15 de la Constitució espanyola de l'any 1978 que afirma «Tots tenen dret a la vida i a la integritat física i moral». Aquesta formulació, acceptant el terme «tots» enlloc de «tota persona» resultava tranquil·litzadora per la majoria parlamentària d'aquell moment, per tal d'assegurar la inconstitucionalitat de qualsevol llei o disposició que pogués legalitzar o despenalitzar l'avortament, en la mesura que aquest és considerat com a clara violació del més fonamental dels drets, que és el dret a la vida del que ja ha començat a viure en el si matern.

Des del punt de vista tècnic-jurídic, i tenint en compte les exigències pròpies de la política criminal, la penalització de la interrupció voluntària de l'embaràs, tal com estava articulada a les lleis vigents a Espanya abans de la transició democràtica, resultava ineficaç, determinava situacions que posaven en perill la vida i la salut de dones gestants, era discriminatòria i no podia aportar solucions a un problema moral que es veia agreujat per la clandestinitat. Calia, doncs, plantejar-se amb lucidesa la revisió de la legislació vigent (Cfr. Simposi sobre l'avortament organitzat pel Grup Cristià de Promoció i Defensa dels Drets Humans, 2 de febrer de 1980).

Dues posicions, que podríem dir-ne moderades, s'enfrentaren a preses de posició més radicals. Les primeres defensaven com a prioritari el dret a la vida de l'ésser que ja vivia en el si matern. Les altres defensaven com a prioritari el dret de la dona a interrompre la gestació. Les posicions més moderades, com la nostra, defensaven que seria suficient una clàusula en la legislació que permetés als tribunals tenir en compte les circumstàncies atenuants o excusants que es poguessin aplicar en situacions extremes plenes de dramatisme humà. La preferiem a una posició, també moderada, de despenalització en casos límits molt angoixosos, clarament delimitats. Aquesta posició, que tampoc defensava una justificació des de la perspectiva ètica, intentava evitar sumar al drama personal la traumatitzant intervenció judicial. La raó de la nostra preferència es fonamentava en el temor de que un cop oberta la via legal de la despenalització resultaria difícil parar la seva evolució vers ampliacions successives fins arribar a una llei de despenalització total i la substitució d'una llei despenalitzadora segons indicacions per una altra de terminis, que equival a despenalització a demanda.

El redactat de la Llei orgànica 9/1985 de 5 de juliol, de reforma de l'article 417 del Codi Penal, que permet una amplíssima interpretació despenalitzadora i, darrerament, l'aprovació pel Consell de Ministres de 7 de juliol d'enguany, ampliant la despenalització en els casos de conflicte greu, personal, familiar o social, dins les 12 primeres setmanes de gestació, converteixen en realitat el nostre temor.

Resulta molt preocupant aquesta dimissió de l'Estat en protegir la vida del que ha de néixer en benefici del pressumpte dret de la dona en decidir sobre aquesta vida. Hom es pregunta com es protegirà el dret de consciència dels ginecòlegs de tota coacció si es té en compte que la majoria de peticions d'avortament obeeixen a causes econòmiques i socials i que -per no respondre a les anomenades indicacions mèdiques- s'hi oposen la majoria dels ginecòlegs. Si es vol protegir el dret constitucional dels metges i, al mateix temps, donar sentit a la despenalització, es fa necessari incrementar substancialment les ajudes socials, les condicions de vivenda i crear llocs de treball estables a un ritme que faci pràcticament inútil aquest nou supòsit de despenalització. Si no és així resultarà paradoxal que, cas d'aprovar-se pel Congrés de majoria socialista, aquesta despenalització només afavorirà indirectament als centres privats que fan de l'avortament un negoci lucratiu.

Lamentem la decisió del Consell de Ministres que ha fet certa l'afirmació del Sr. Peces Barba qui, enmig del calor del debat constitucional de l'article 15 va dir : «*Desengánense Sus Señorías : todos saben que el problema del derecho es el problema de la fuerza que está detrás del poder político y de la interpretación. Y si hay un Tribunal Constitucional y una mayoría proabortista «todos» permite una ley del aborto; y si hay un Tribunal Constitucional y una mayoría antiabortista, la «persona» impide una ley del aborto.*»

FRANCESC ABEL S.J.